

Nr 224.

Av herr **Olsson** i Berg, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående tilldelande av premier åt vissa jordbruksarbetare.

Bland de svårigheter, som det svenska jordbruket har att kämpa med, är den sedan flera år tillbaka rådande och allt mer tilltagande bristen på arbetsfolk ingalunda den minsta.

Att industrien till följd av sina, i jämförelse med jordbruket bättre resurser, kan lämna sina arbetare högre ersättning för deras arbete än jordbruket förmår, är en väsentlig orsak till att det för jordbruket nödiga arbetsfolket mer och mer flytt från jordbruksarbetet till industrien. En annan bidragande orsak till minskningen av jordbrukets arbetskraft är att industrien är i tillfälle att lämna sina arbetare mera bestämda och ofta kortare arbetstider än vad som möjligt är vid jordbruksarbetet.

De hinder, olägenheter, skador och stora förluster, som denna arbetsbrist åstadkommer för vår, i alla tider och synnerligen i denna tid, viktiga modernäring, böra kunna stå klart för alla. Åtgärder för avhjälpan av dessa olägenheter och minskande av dessa förluster äro därför högst nödvändiga.

Jordbrukarna uppmanas att bryta och uppodla jord, att väl hävda och sköta den redan uppodlade jorden, att öka produktionen av livsförnödenheter, men huru skola dessa uppmaningar kunna efterkommas, då jordbrukaren saknar nödig arbetskraft. Mångfaldiga exempel skulle här kunna anföras och påvisas, då högst nödiga arbeten vid jordbruket fått stå dels helt ogjorda, dels påbörjade men ofullbordade och detta till stor skada och förlust icke allenast för den enskilde utan för hela landet. Största förlusten förorsakar denna arbetarebrist, då den, som ofta är fallet, förekommer i skörde- och bärgningstid samt vid rotfruktsupptagningen. Det

händer icke sällan att sädesfälten få stå och bli övermogna, så att säden faller ut, samt att bärningen ej kan i rätt tid utföras utan går allt för sakta och den tjänliga väderleken upphör och till följd härav skörden dels skadas, dels helt och hållet fördärvas och stora värden gå förlorade. Mången lovande skörd av potatis och rotfrukter har också fått stå ute, tills den blivit förstörd av regn och frost, allt till följd av bristen på nödig arbetskraft. Denna förlust blir som ovan nämnts den största, ty på dessa sädes- och rotfruktsfält äro nedlagda stora kostnader i utsäde, gödning och arbete — den verkar också mest nedslående för lantmannen.

Såsom medel att avhjälpa dessa stora olägenheter, som bristen på arbetare inom jordbruket förorsakar, kan ju tänkas högre priser på lantmannaprodukter, så att jordbruket kan tävla med industrien uti högre avlöning åt arbetarna, men det är svårt att uppnå detta mål och det torde möta många oförutsedda svårigheter. De priser, som nu råda på livsmedel, kunna ju anses höga mot vad de voro före kriget, och likväl hava dessa icke stegrats på långt när så mycket som prisen på industrivarorna, vilket ju är allmänt känt och behöver icke här påvisas, dock må ett par exempel anföras.

Hästskor, en artikel som lantmannen förbrukar ganska mycket utav, kostade för några år sedan, eller 1914, 35 kr. per 100 kg. — nu kosta de 130 kr. Hjulskostål kostade 1914 18 kr. per 100 kg. — nu kostar detta 105 kr. för samma myckenhet. Plattjärn kostade före kriget likaledes 18 kr. per 100 kg. — nu är priset uppe i 100 kr. Pressad 4-tumsspik kostade 1914 12: 50 för en halv låda om 3,000 st. — nu får för samma myckenhet betalas 46: 90. En halv låda 3-tumsspik (c:a 5,500 st.) kunde 1914 köpas för 14: 50 — nu kostar den 50: 30. Gödningsämnen, såsom kalialter och superfosfat ha, de förstnämnda fördubblats den senare tredubblats i pris sedan tiden närmast före kriget. Priset på fodermedlen har ungefär fördubblats. Således ha dessa varor, som lantmannen behöver köpa, stigit med 100 upp till 600 %. Även arbetslönerna ha ökats högst betydligt. Men hur har det under tiden gått med de produkter, som jordbrukaren har att sälja? Rågen kostade före kriget 16 à 18 öre per kg., nu är maximipriset 30 öre per kg.; potatisen kostade före kriget 3 à 5 kr. per hl., nu är maximipriset 7: 50 per hl.

Vid dessa jämförelser ser man den stora skillnaden på rådande priser å industrivaror och lantmannaprodukter, och då är det lätt att räkna ut, vilken av dessa näringsgrenar som kan betala sina arbetare mest och dra de flesta till sig.

Att nu söka enda botemedlet mot bristen på nödig arbetskraft för jordbruket uti att öka priserna å jordbruksprodukterna till jämförelsevis lika höjd som industrivarorna torde icke låta sig genomföras, och att reglerna arbetstiden så, att denna blir lika är icke heller möjligt, men andra utvägar torde finnas som åtminstone kunna bidra till en välbehöflig förbättring i detta avseende. Statsmakterna borde här träda emellan genom att lämna penningepremier åt jordbruksarbetare, som varit anställda hos samma husbonde eller vid en och samma gård under vissa år. Sådana premier borde då tillkomma gårdsrättare, drängar, tjänarinnor, statare, dagkarlar och torpare. Tilldelningen av premier kunde lämpligen börja efter 5 års oförvitlig tjänst och ske helst varje år, men så, att beloppet skulle höjas vart femte år. Att en dylik uppmuntran skulle verka gott för att draga arbetare till jordbruket och icke minst bidra till att de, som börjat denna sysselsättning, stanna kvar vid densamma, därom kan man vara övertygad, och säkert skulle en dylik anordning bliva ett kraftigt medel till avhjälpan av den stora brist på arbetsfolk, som nu råder på jordbrukets område till stor skada för hela landet, och således bliva till gagn icke allenast för jordbrukets idkare utan för hela landet och icke minst för stadssamhällellens innevånare, som äro i hög grad beroende av att nödig tillgång på livsmedel finnes.

Jag vågar därför vördsamt hemställa,

att riksdagen täcktes i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta utreda, om och på vilka villkor premier må kunna tilldelas tjänare, tjänarinnor, statare, dagkarlar och torpare, som under vissa år hava haft ständigt anställning i jordbrukets tjänst, och därefter till riksdagen inkomma med de förslag, vartill denna utredning kan föranleda.

Stockholm den 24 januari 1918.

Cornelius Olsson.

I motionens syfte instämma:

<i>Sven Persson,</i>	<i>Pehr Aug. Andersson.</i>	<i>P. Aug. Månsson.</i>
<i>Arthur Gustafson.</i>	<i>A. Henrikson.</i>	<i>Anders Elisson.</i>

<i>John Erlansson.</i>	<i>Sig. A. Carlsson.</i>	<i>Bernhard Olsson.</i>
<i>Karl Kahlström.</i>	<i>Oscar N. Olsson.</i>	<i>J. A. Jonsson.</i>
<i>Alex. Thore.</i>	<i>K. J. Larsson.</i>	<i>Edvard Lithander.</i>
<i>David Norman.</i>	<i>N. E. Nilsson,</i> Antnäs.	<i>S. Welin.</i>
<i>E. G. Nilsson.</i>	<i>Oscar Ericson.</i>	<i>C. G. Olsson.</i>
<i>Gustav Johanson.</i>	<i>E. Räf.</i>	<i>Axel Sundberg.</i>
<i>Carl Lindmark.</i>	<i>Otto Holmdahl.</i>	<i>Herman Andersson,</i>
<i>Anders Johansson.</i>	<i>P. S. Hedlund.</i>	<i>Herman Carlsson.</i>
<i>K. M. Andersson.</i>	<i>Jöns Jönsson,</i> Slätåker.	<i>M. Svensson.</i>
<i>Bernhard Nilsson.</i>	<i>Olof Jonsson.</i>	<i>John Jönsson.</i>
<i>Ing. Bergman.</i>	<i>C. J. Öberg.</i>	<i>C. Johanson.</i>
<i>P. Lidström.</i>	<i>Adolf Janson.</i>	<i>O. Olsson</i> i See.
<i>Jon Jonsson.</i>	<i>Artur Ryberg.</i>	<i>Joh. G. Svensson.</i>
<i>C. Edor Anderson,</i> i Knapasjö.	<i>Emil Molin.</i>	<i>P. J. Persson.</i>
	<i>Oscar Bogren.</i>	
